

Світ дикої природи

Природа таємнича і прекрасна завжди — і в моменти своїх грізних проявів, і в хвилини спокою. Вона притягає, вабить, манить і зачаровує. Сучасні люди — переважно жителі великих і малих міст — починають дедалі гостріше відчувати свою відірваність від природи і потребу доторкнутися до неї:

Що прекрасніше за сонце, що з'явилося із моря
У той час, як теплий вітер сіллю дмухає в лиці.
І в тумані світанковім пропливають, мов римари,
Острови, де птахи, пальми і солодкий шурхіт хвиль.

Е. Багрицький. Юнга

Читачу, якщо ти допитливий і захоплюєшся далекими світами, невідомими землями, безкраїми морськими просторами, - книга **Дятлева, Галина Витальєвна**.

Чудеса природы / Галина Дятлева. - М. : ТЕРРА-Книжний клуб, 2003. - 159,[1] с. : фото.цв. для тебе. Прочитавши її, ти відкриєш для себе чимало нового й цікавого. Дізнаєшся, як дихає океан і чому велетенські хвилі заввишки з хмарочос раптово з'являються на водній поверхні і з люттю обвалиються на береги, зносячи все на своєму шляху. На тебе чекає зустріч з гігантськими айсбергами, що мандрують морськими просторами, з островами, що з'явилися з глибин океану. Подорожуючи бурхливими хвильами, ти відвідаєш дивовижне море без берегів, зробиш зупинку на незвичайному острові, побудованому морськими мешканцями — коралами.

Ти познайомишся, читачу, з найвеличнішими повноводними ріками, з найвищими й найкрасивішими водогрядами, зануришся у глибини дивовижного озера, води якого виштовхують плавця на поверхню й не дають йому пірнути.

Ти дізнаєшся, як народжуються і вмирають гори, зійдеш на найвищі на планеті гірські вершини, побачиш незвичайні дерева й чудові квіти, що ростуть на їх схилах.

Потім ти зануришся під землю, у царину безкінечного мороку, щоб дослідити зали й лабіринти таємничих печер. Мабуть, тобі цікаво буде зазирнути у паруючі димом гирла вулканів і оглянути гейзери — природні фонтани з гарячою водою.

Крім того, на тебе чекає зустріч з грізними й небезпечними явищами природи: землетрусами, смерчами, бурями. Ти зрозумієш, звідки береться вітер, як виникає гроза, північне сяйво, міражі, що таке “брокенські привиди” й “вогні святого Ельма”.

Мандруючи морями, ріками, озерами, піdnімаючись на гірські хребти чи спускаючись під землю, подорожуючи безкраїми гарячими пісками, ти побачиш і живих мешканців цих місць — риб, птахів та zwірів.

Ти дізнаєшся багато й водночас мало, адже розповісти про всі явища природи в одній книзі просто неможливо. І все ж таки автор сподівається, що мандрівка її сторінками буде не тільки захоплюючою, а й корисною.

Таємнича й незагненна краса природи, її гармонія й дивовижне різноманіття викликають подив, дарують відчуття радості, наповнюють енергією.

Раніше подорожі були пов'язані з серйозними небезпеками й були доступними тільки одинакам. Але людям завжди хотілося дістатися до найпотаємніших первісних куточків Землі. Повертаючись зі своїх мандрівок, вони приносили звістку про незагненні природні красоти, і все нові й нові мандрівники виrushали в дорогу.

Із книгою **Найкрасивіші місця світу / ред.: М. Аксюнова, Л. Садовська, Є. Євлахович та ін. - К. : Національний книжковий проект, 2012. - 212,[4] с. : фото. кол. - (Сер. "Аванта-Україна")** ви опінитеся в неймовірних за своєю красою природних місцях, розташованих на всіх континентах. Ви будете милуватися барвами підводного світу Червоного моря; почуєте шум водоспадів Ніагари, Вікторії, Ігуасу; замислитеся над таємницями хребта Рорайма й одера Мерцбахера; застигнете перед

величчю швейцарських Альп, скелястих гір Канади, Кіліманджаро й Фудзіями; здивується невичерпній фантазії природи в бухті Ха-Лонг; у Каппадокії й Карлсбадських печерах.

Чудові ілюстрації і яскраві, добре написані географами й мандрівниками статті, роблять книгу цікавою й доступною для найширшого кола читачів.

Серед численних чудес світу особливі місце посідають дивовижні природні куточки, які з давніх давен вражают людів красою своїх ландшафтів та рідкісними видами рослин і тварин, що їх населяють. Не сразу людство дійшло висновку, що такі райони планети потребують особливого ставлення й охорони, якщо ми не хочемо допустити їх зникнення. Лише приблизно 100 років тому народи й уряди багатьох країн світу з метою збереження природи цих унікальних куточків почали надавати їм статус природоохоронних територій, проводити глибокі наукові дослідження й одночасно намагалися познайомити якомога більше людей з цими перлинами нашої планети. Завдяки цьому й збереглися до наших днів у первісному вигляді такі вражаючі уяви куточки, як Йеллоустонська долина в США й Галапагоські острови, Кунгурська печера й Красноярські Стовпи. Лише заповідний режим таких місць урятував для людства таких найрідкісніших тварин, як гіантський варан острова Комодо й велика панда, дозволив уціліти на планеті велетенській секвойї і найбільшій квітці у світі — раффлезії. В книзі **Вагнер, Бертиль Бертильевич. Энциклопедия заповедных мест мира [Текст]: уникальный путеводитель по самым знаменитым национальным паркам и заповедникам / Бертиль Вагнер. - М.: Вече, 2008. - 478 с. : ил., фото. - Библиогр.: с. 454.** йде розповідь про понад 450 заповідників та національних парків світу та іх мешканців. При цьому автори змушені були обмежитися лише найбільш цікавими й важливими з природоохоронної точки зору територіями 135 країн.

Розглянуті переважно заповідні території, що зберігають тваринний і рослинний світ. Стислі характеристики територій, що охороняються, змінюються у книзі живими розповідями про найцікавіші природні куточки — свого роду “мандрівками в світ дикої природи”, та лаконічними нарисами-портретами “живих героїв” - птахів та звірів, для охорони яких і були створені заповідники і національні парки, що тут описані.

Світ природи планети Земля вражає своєю різноманітністю. На морі і на суші на людину чекають дивовижні відкриття. Пишнобарвно ілюстроване видання **Оксенов, Алексей. Чудеса природы шести континентов: иллюстрированная энциклопедия / Алексей Оксенов. - Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2013. - 95,[2] с. : цв. ил., фото. цв.** буде найкращим подарунком для допитливих юних читачів. Книга розповідає про чудеса природи шести континентів нашої планети. Адресована вона школярам та їх турботливим батькам. Родзинка видання у тому, що кожна розповідь-стаття має цікаві вставки “А чи знаєте ви, що...” або “Цікаво, що...” А епіграфом до книги стали слова Вадима Синявського: “Планета — живий організм, а кожен із нас — його частинка... Ми служимо планеті і один одному. Бережіть свій світ!”

Тваринний світ Землі теж вражає. В океані і на суші, в повітрі й під землею — всюди вирує життя. Кожна людина мусить знати і любити живу природу. Кольорово ілюстроване видання **Оксенов, Алексей. Животный мир шести континентов: иллюстрированная энциклопедия / Алексей Оксенов. - Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2013. - 95,[2] с. : цв. ил., фото. цв.** розповість про дивовижних тварин планети і стане найкращим подарунком для допитливих хлопчиків і дівчаток. А епіграфом до книги стали слова Джорджа Еліота: “Тварини — наймиліші друзі: вони не задають запитань і нікого не критикують”.

Тварини постійно дивують і вражают нас своїм зовнішнім виглядом, поведінкою, здатністю виживати навіть у найсуровіших умовах. Тим тваринам, які не змогли пристосуватися, загрожує вимирання. Нині, наприклад, катастрофічна засуха на Галапагоських островах загрожує життю дарвінових в'юрків — тих птахів, які надихнули британського вченого-натуралиста Чарлза Дарвіна створити теорію еволюції. Знищення лісів на острові Мадагаскар загрожує існуванню лемурів — тварин, яких немає більше ніде в світі. Зброю в боротьбі за виживання є специфічні для кожного виду здібності, набуті у процесі еволюції. Якщо вам цікаві стратегії й дивовижні способи, до яких вдаються тварини, щоб вижити в різноманітних середовищах, відкрийте книгу **Велика ілюстрована енциклопедія тварин: захоплююча розповідь про життя диких тварин, тваринний світ усіх частин світу, понад 450 фотографій тварин у природному середовищі проживання / авт. тексту: Фульвіо Керфоллі, Марко Феррарі; іл. Іван Сталіо [та ін.]; ред. Володимир Герман. - К.: Махаон-**

Україна, 2011. - 239 с.: кол. іл., фото. кол. - Алф. покажч. с. 235-239. У першій частині книги “Пристосування до довкілля” знайдете відповіді на ці питання а також дізнаєтесь, які птахи і звірі водяться на різних континентах, чим вони живляться, які мають звички та повадки. Про кожну тварину в книжці можна знайти цікаві факти, які не завжди відомі широкому колу читачів.

Птахи, без сумніву, найдивовижніші й найпрекрасніші витвори Матері-Природи. Спостерігати за ними, вивчати їх, милуватися ними й, головне, слухати їх — це справжня насолода. Перо птаха — хіба це не чудо природної архітектоніки? Жодна інженерна думка не повторить будови пера птаха, його крила та політ. Недаремно кажуть: “Видно птаха за польотом”, “Видно птаха по перу”. Але найдивовижніше, що “впізнаю я їх по голосах”.

Еволюція життя на Землі, якщо її розглядати в різних аспектах, має кілька вершин. На шляху розвитку інтелекту, напевно - це ми, люди; а на шляху прагнення до краси — звичайно, птахи!

Тому путівник світом птахів **Світ птахів: енциклопедія: пер. з англ. / авт. тексту Джоанна Бургер; ред. Галина Кириченко. - К.: Махаон-Україна, 2010. - 301 с.: кол.іл., фото.кол. - Алф. покажч.: с. 296-301.** так щедро і яскраво ілюстрований. Ви не тільки прочитаєте — ви милуватиметесь яскравістю оперення, дивними барвами і формами тіла, вигадливими й загадковими звичками, довершеними адаптаціями до найжорстокіших умов навколошнього середовища. У доступній і наочній формі ви довідаєтесь про те, як поступово формувалося на планеті сучасне розмаїття класу птахів. І головне — яке величезне значення мали птахи в матеріальному й духовному житті людей з найдавніших часів, яких утрат завдано людьми світу птахів. Тепер людська свідомість доросла до розуміння, що головне завдання людини на Землі — врятувати й зберегти! Про зусилля міжнародного співтовариства й конкретних людей щодо охорони птахів ви також довідаєтесь із цієї книжки.

Читайте, милуйтесь, пізнавайте, захоплюйтесь — і долучайтесь до лав захисників природи!

Майже 4 млрд. років існує життя на Землі — єдиній планеті похмурого і непривітного Всесвіту, де, наскільки відомо вченим, є умови для підтримання життя. Всі живі істоти, що водяться на ній, - від примітивних вірусних частинок до найбільших наземних ссавців — нерозривно пов'язані між собою і з довкіллям складними взаємовідносинами. **Велика ілюстрована енциклопедія живої природи: понад 1000 чудових фотографій, захоплююча подорож до світу дикої природи, цікава розповідь про основні природно-кліматичні зони Землі / авт. тексту Девід Берні; ред.: Міранда Сміт, Расселл Маклін, Паула Бортон; пер. з англ.: Володимир Свєчников, Надія Сугоркіна. - К.: Махаон-Україна, 2011. - 319 с. : кол. іл., фото. кол. - Покажч. с. 312-319.** ” - своєрідний гімн неймовірній розмаїтості живої природи нашої планети.

Енциклопедія складається з трьох частин. У першій частині - “Унікальна планета” - читач дізнається, як утворилася Земля і як на ній виникло життя. Друга частина книжки - “Світ живих істот” - розповідає про п’ять царств життя — тварин, рослин, грибів, протистів і бактерій. Ніхто достеменно не знає, скільки форм живих організмів водиться нині на планеті; вчені вже описали понад 2,5 млн. видів, і ця кількість з кожним днем продовжує зростати.

Третя частина енциклопедії - “Середовище проживання” - запрошує читача в захоплючу мандрівку різноманітними екосистемами, що підтримують життя на Землі. У цьому розділі читач знайде також опис найдивовижніших тварин і рослин планети — таких, скажімо, як вражаючий мешканець африканської пустелі Наміб вельвічія або одна з найпівнічніших на світі комах — арктичний джміль.

“Ілюстрована енциклопедія природи” відкриває перед читачами захоплючу картину життя на Землі, а нині, коли господарська діяльність людини день у день завдає Природі непоправної шкоди, навряд чи знайдеться інше питання, яке заслуговувало б на пильнішу й серйознішу увагу людей.

Світ даліх країн приваблює своєю загадковістю. Там — екзотика: незвичайні звірі, дивовижні тропічні квіти, чудові заморські краєвиди... Та все одно в цих країнах немає багато чого, що є в Україні. Наприклад, таких незрівнянних пернатих співаків, як наші солов’ї, дрозди, жайворінки. Не часто трапляються в південних краях ті чисті, яскраві барви, що їх можна побачити у нас в пору буйння степових квітів. В Україні живе другий у світі за розмірами наземний хижак — ведмідь бурий, а також найбільший хижий птах Східної півкулі — гриф чорний, який гніздиться в Криму...

Природа нашої Батьківщини — по-своєму неповторна і не менш прекрасна, ніж природа будь-якої іншої країни. Треба лише зупинитися, прислухатися й уважно подивитися довкола. А ще краще —

разом з нами вирушити в захоплюючу подорож рідною Україною! У цьому нам допоможуть книги: Цеханська, Олександра Федорівна. Природа України. Світ тварин [Текст] / Олександра Цеханська; ред.: Геннадій Шандиков, Дмитро Шабанов. - Харків: Фактор, 2009. - 219,[4] с.: кол.іл., фото.кол. - (Сер. "Україна. Учора, сьогодні, завтра"); Гамуля, Юрій Гарійович. Рослини України / Юрій Гамуля; наук. ред.: Ольга Утєвська. - Харків: Pelican: Фактор, 2011. - 207 с.: кол.іл., фото.кол. - (Сер. "Україна. Учора, сьогодні, завтра"). - Алф. покажч. назв рослин: с. 204-207. - Бібліogr.: с. 207.

Шановні читачі! Ці книги ви знайдете у відділі документів з економічних, технічних та природничих наук бібліотеки ім. Дмитра Чижевського.

*Огляд підготувала
бібліотекар I категорії
відділу документів
з економічних, технічних та природничих наук
ОУНБ ім. Д. Чижевського
Наталія Калашнікова*